

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

Confirmatory Factor Analysis of Creative Leadership of Administrators in the Royal Award Schools

ธีระพงษ์ นุ่นสะพาน¹ วิจิต กำมันตะคุณ² และ ปัทธวรรณ คำแปล³

Teerapong Nunsaphan¹, Wichit Khummantakhun² and Pattarawan Kamploe³

Received: 26 มิ.ย. 2564

Revised: 2 ต.ค. 2564

Accepted: 7 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 29 โรงเรียน จำนวน 440 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน มี 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ ความยืดหยุ่นและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากันรองลงมา คือ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และด้านวิสัยทัศน์ และ 2) ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า โมเดลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-Square = 68.18 ค่า df = 62 $\chi^2/df = 1.10$ ค่า p = 0.27 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.95 และค่าประมาณความคลาดเคลื่อนรากที่สองเฉลี่ย (RMSEA) = 0.02

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, โรงเรียนพระราชทาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: teerapongza_1994@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: k_wichit@yahoo.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: pattarawank@hotmail.co.uk

¹ Student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: teerapongza_1994@hotmail.com

² Assistant Professor, Ed.D., Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: k_wichit@yahoo.com

³ Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: pattarawank@hotmail.co.uk

Abstract

The objectives of this research were 1) to study factors of creative leadership of administrators in the royal award school, and 2) to examine the consensus of factors model of creative leadership administrator in the royal award school with empirical data. Data were collected from 440 samples comprising school administrators and teachers in 29 schools, which received the royal award. The research instrument used to collect the data was a creative leadership questionnaire of the school administrator with 0.98 reliability. The statistics used were mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), coefficient of distribution (C.V.). The research results were as follows:

1) The factors of creative leadership administrators in the royal award school consist of 5 factors (latent variable) and 17 observed variables which sorted by factor loading include flexibility, creative problem solving, creativity, imagination, and vision.

2) The results from the test regarding the consistency of the model of confirmatory factor analysis of creative leadership administrators in the royal award school with empirical data indicate that the model of creative leadership administrators in the royal award school is consistent with the empirical data, with Chi-Square = 68.18, df = 62, χ^2/df = 1.10, p = 0.27, GFI = 0.98, AGFI = 0.95 and RMSEA = 0.02.

Keywords: Confirmatory factor analysis, Creative leadership, The Royal Award School

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริหารจัดการองค์การสมัยใหม่ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและความสลับซับซ้อนมากขึ้น โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่ต้องใช้ภาวะผู้นำในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารนั้น จะต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม ต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการ มีการปรับเปลี่ยนและการพัฒนาองค์การควบคู่กันไป จึงได้มีความพยายามที่จะพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น การมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2555: 69) เพื่อขยายขอบเขตของการแก้ปัญหาแตกต่างไปจากแนวทางแบบเดิม ๆ ให้ได้จึงจะสามารถแก้ปัญหาและสร้างสิ่งที่ดี ๆ ยั่งยืนในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Stoll and Temperley (2009: 181) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การมีปฏิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการ โดยการคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนในสถานการณ์ต่าง ๆ และประเด็นต่าง ๆ ที่ท้าทาย ปัจจุบันนักวิชาการศึกษาต่างก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative leadership) จึงได้พยายามศึกษาค้นคว้า ตั้งสมมติฐาน อธิบาย ตลอดจนวิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับเรื่องของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative leadership)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมในการนำผู้อื่น ประสานงานกับผู้อื่น ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างบรรยากาศ โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ ๆ มีวิสัยทัศน์ในการตัดสินใจ และมีปฏิสัมพันธ์กับทุกฝ่ายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555: 1-2) ที่ได้ประมวลคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสติปัญญาที่เอื้อต่อการจัดการและบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจำนวนหลายข้อหนึ่ง ในนั้นคือ การเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ สำหรับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีจินตนาการ ส่วนคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องสามารถพัฒนาและใช้นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น

และมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของ อีระ รุญเจริญ (2554: 141) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ต้องมีบุคลิกภาพของการเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดสร้างสรรค์ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน จะเห็นว่าพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลต่อการทำงานโดยรวมหรือมีผลต่อบุคลากรโดยตรง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์จึงมีความจำเป็นมาก

เมื่อกล่าวถึงคุณภาพการศึกษาโดยรวมแล้ว ส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่คุณภาพนักเรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู คุณภาพการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายระดับท้องถิ่น และชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบผลักดันการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เข้มแข็งและยั่งยืนภายใต้ระบบการบริหาร และจัดการที่มีประสิทธิภาพ งานการคัดเลือกนักเรียนและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ รางวัลพระราชทานเป็นรางวัลที่ทรงคุณค่าและเป็นเกียรติประวัติต่อผู้รับอย่างสูงสุด คุณความดีจะถูกประกาศและเผยแพร่ไปยังสาธารณชนทั่วไป ฉะนั้น ในการดำเนินงานคัดเลือกนักเรียนและสถานศึกษา เพื่อรับรางวัลพระราชทาน นักเรียนและสถานศึกษาที่ผ่านการตัดสิน ต้องมีสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความยอดเยี่ยมอย่างโดดเด่นชัดเจน สมควรที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายหรือทุกคนต้องตระหนักไว้เสมอว่าการดำเนินงานทุกด้านต้องกระทำอย่างรอบคอบ และผู้ที่ได้รับรางวัลไปแล้วจะต้องดำรงรักษาคุณความดีนั้นให้ยาวนานสืบไป (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561: 1)

สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2561 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องรายชื่อ นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2561 อาศัยอำนาจตามความในข้อ 6 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 15 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา พ.ศ. 2555 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556 กระทรวงศึกษา สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานปีการศึกษา 2561 ระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 10 โรงเรียน ประถมศึกษาขนาดกลาง จำนวน 7 โรงเรียน และประถมศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 12 โรงเรียน รวมทั้งหมด 29 โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 16-18) การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษานั้น สถานศึกษาจะได้รับการประเมินด้านปัจจัยกระบวนการและผลผลิตรวม 5 ด้าน ซึ่งด้านที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษา ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหาร สถานศึกษา มีวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561: 2) ดังนั้น สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการบริหารสถานศึกษาร่วมด้วยเริ่มตั้งแต่ มีวิสัยทัศน์ใหม่ ๆ มีจินตนาการสร้างสรรค์ สามารถยืดหยุ่นการทำงาน และความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างรวดเร็วและสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าคุณภาพของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานนั้น สามารถเป็นแบบอย่างในการศึกษาค้นคว้าวิจัย

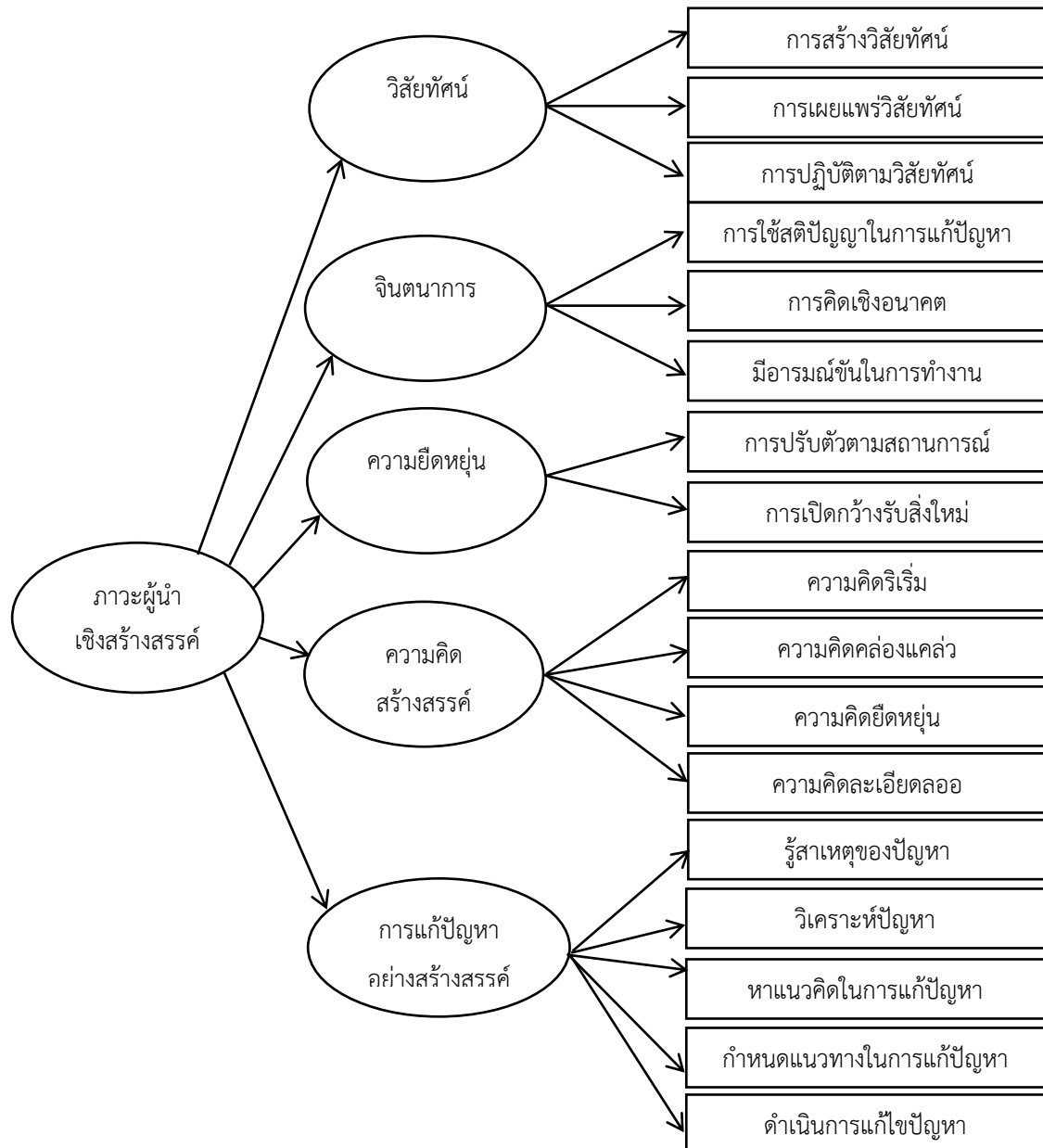
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการบริหารโรงเรียนที่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จึงได้ยกเอาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน โดยการนำข้อมูลเชิงประจักษ์จากนักวิชาการมาทดสอบกับโมเดลเชิงทฤษฎี ซึ่งได้ศึกษามาอย่างกว้างขวาง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มีประสิทธิภาพต่อไป เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน องค์ประกอบที่ได้ศึกษาจำนวน 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ โดยใช้กรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยการสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการ ดังนี้ มณฑาทิพย์ เสยงคะ (2556: 9-12), สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556: 50), จารินี ลีกุลจ้อย (2557: 30), ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง (2559: 39), จุฑามาส ชุ่มห้วน (2562: 29), Sousa (2003: 102), Parker and Begnaud (2004: 157), Puccio and others (2007, อ้างถึงใน พัฒนวงศ์ ดอกไม้, 2560: 28), Sternberg (2008, อ้างถึงใน สุขพัชรา ชัมเจริญ, 2556: 44), Mueller, Goncal and Kamder (2010, อ้างถึงใน สุขพัชรา ชัมเจริญ, 2556: 45), Ubben, Hughes and Norris (2010: 101), Robinson (2011, อ้างถึงใน พัฒนวงศ์ ดอกไม้, 2560: 28) และ Delich (2016, อ้างถึงใน พัฒนวงศ์ ดอกไม้, 2560: 28) ได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร
ในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

สมมติฐาน

โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทานที่ผู้วิจัย
พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 29 โรงเรียน ในประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 16-18) ประชากรที่ใช้ปี พ.ศ. 2563 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 29 คน และครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 1,322 คน รวมทั้งสิ้น 1,351 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 29 โรงเรียน ในประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 16-18) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ปี พ.ศ. 2563 ใช้เกณฑ์อัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20: 1 ตามแนวคิดของ Gold (1980, อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งมีจำนวนพารามิเตอร์ 22 พารามิเตอร์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 440 คน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎอัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20: 1 ตามแนวคิดของ Gold (1980 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งมีจำนวนพารามิเตอร์ 22 พารามิเตอร์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 440 คน

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกรณีผู้บริหารสถานศึกษาทำการเลือกแบบเจาะจงในทุกสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 29 คน

ขั้นตอนที่ 3 ครูใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) ตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้มาตราส่วนของจำนวนประชากรในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลากแบบแทนที่ (รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม, 2560: 65-71)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน และวุฒิการศึกษาสูงสุด มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ วิสัยทัศน์ จินตนาการ ความยืดหยุ่น ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1976: 247) นำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 การวิจัยครั้งนี้ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6–1.0 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มประชากร ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1-3 โดยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด และ สุรทอง ศรีสะอาด, 2552: 105–110) ซึ่งผู้วิจัยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยทำการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

3.1.2 ศึกษาองค์ประกอบเชิงสมมติฐานที่เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์สร้างองค์ประกอบเชิงสมมติฐาน ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน โดยอาศัยข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดจากทฤษฎีต่าง ๆ

3.2 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยส่งและรับแบบสอบถามโดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และขอความกรุณาให้ทางโรงเรียนส่งกลับภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม จำนวน 440 ฉบับ ในกรณีไม่ได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืน ผู้วิจัยจะติดตามทางโทรศัพท์ รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 440 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบของแบบสอบถามในแต่ละตอนมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าความถี่ และร้อยละ

4.3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกรอบแนวคิดเบื้องต้นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน พบว่ามี 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบวิสัยทัศน์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบจินตนาการ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบความยืดหยุ่น จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกรอบแนวคิดเบื้องต้นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 68.18 df เท่ากับ 62 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df เท่ากับ 1.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องน้อยกว่า 2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่า p เท่ากับ 0.27 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องมากกว่า 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่า 0.98 และ 0.95 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่า CFI มีค่าเท่ากับ 0.99 มากกว่า 0.95 แสดงว่าโมเดล

ทางทฤษฎีมีความสอดคล้องเชิงประจักษ์ ค่า RMR มีค่า 0.003 มีค่าต่ำกว่า 0.08 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนรากที่สองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.02 ซึ่งระดับการยอมรับ คือ น้อยกว่า 0.06 แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดล ตามตาราง 1 และภาพประกอบ 2 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ องค์ประกอบความยืดหยุ่นและองค์ประกอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.99 รองลงมาคือ องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98 องค์ประกอบจินตนาการมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 และองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบวิสัยทัศน์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.83

สรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกิดจากองค์ประกอบด้านความยืดหยุ่นและองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบด้านจินตนาการ และองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ ตามลำดับ ดังแสดงใน ตาราง 1 และภาพประกอบ 2

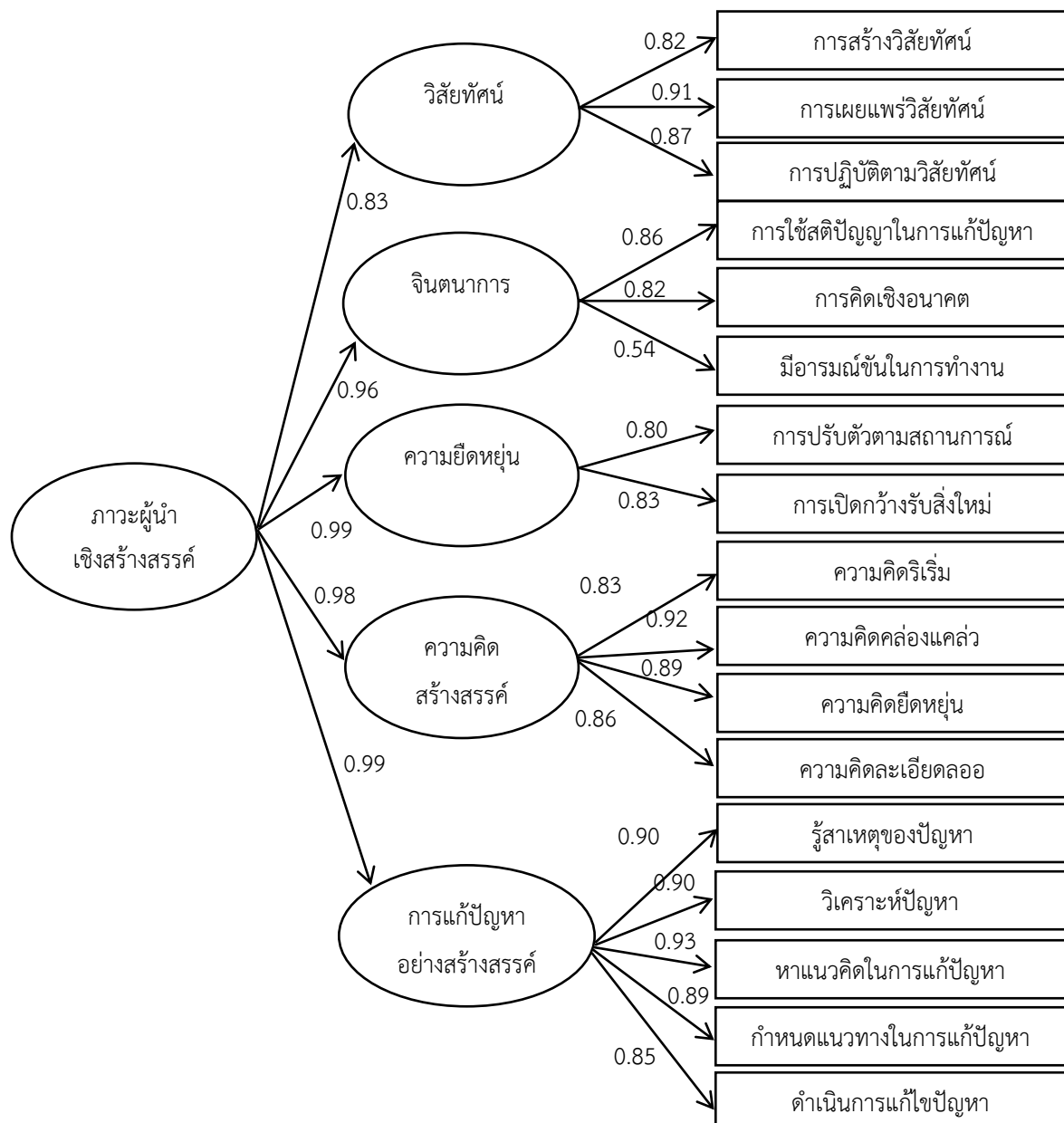
ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกรอบแนวคิด กับข้อมูลเชิงประจักษ์

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	สัมประสิทธิ์ พยากรณ์ (R^2)	ความคลาดเคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (e)
วิสัยทัศน์	0.83	1.00	0.04
จินตนาการ	0.96	1.33	0.01
ความยืดหยุ่น	0.99	1.31	0.00
ความคิดสร้างสรรค์	0.98	1.39	0.01
การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	0.99	1.45	0.00
ตัวบ่งชี้			
การสร้างวิสัยทัศน์	0.82	1.00	0.05
การเผยแพร่วิสัยทัศน์	0.91	1.07	0.03
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	0.87	1.11	0.04
การใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา	0.86	1.00	0.05
การคิดเชิงอนาคต	0.82	0.94	0.07
มีอารมณ์ขันในการทำงาน	0.54	0.80	0.23
การปรับตัวตามสถานการณ์	0.80	1.00	0.07
การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่	0.83	0.97	0.06
ความคิดริเริ่ม	0.83	1.00	0.07
ความคิดคล่องแคล่ว	0.92	1.15	0.04
ความคิดยืดหยุ่น	0.89	1.10	0.05
ความคิดละเอียดลออ	0.86	1.04	0.06

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	สัมประสิทธิ์ พยากรณ์ (R^2)	ความคลาดเคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (e)
รู้สาเหตุของปัญหา	0.90	1.00	0.04
วิเคราะห์ปัญหา	0.90	1.03	0.04
หาแนวคิดในการแก้ปัญหา	0.93	1.09	0.03
กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา	0.89	1.01	0.04
ดำเนินการแก้ไข้ปัญหา	0.85	0.92	0.05

$\chi^2 = 68.18$, $df=62$, $p=0.27$, $\chi^2/df=1.10$, $GFI=0.98$, $AGFI=0.95$, $CFI=0.99$ $RMR=0.003$, $RMSEA=0.02$

ภาพประกอบ 2 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มี 5 องค์ประกอบสอดคล้องและสมควรมานำอภิปรายเรียงลำดับน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ องค์ประกอบด้านความยืดหยุ่นและองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบด้านจินตนาการ และองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านความยืดหยุ่น พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว 1) การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่ และ 2) การปรับตัวตามสถานการณ์ เนื่องจากผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น เปิดใจกว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างกันได้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สไบเพร สัฟโธ (2562: 160-161) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่าตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือด้านความยืดหยุ่น ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการและด้านวิสัยทัศน์ และได้กล่าวว่าองค์ประกอบของความยืดหยุ่น คือ 1) การปรับตัวตามสถานการณ์ และ 2) การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ ไชยชนะ (2563: 171) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) จินตนาการ และ 3) ความยืดหยุ่น และได้กล่าวว่าองค์ประกอบของความยืดหยุ่น คือ 1) การปรับตัวตามสถานการณ์ และ 2) การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่

1.2 องค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ 1) หาแนวคิดในการแก้ปัญหา 2) รู้สาเหตุของปัญหา 3) วิเคราะห์ปัญหา 4) กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา และ 5) ดำเนินการแก้ไขปัญหา เนื่องจากองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ในด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการหาแนวคิดในการแก้ปัญหา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ปัญหานั้นได้อย่างรวดเร็ว จากนั้นก็วางแผนกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา และดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส ชุ่มห้วน (2562: 111-112) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยด้านวิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่น ด้านการแก้ปัญหา และด้านจินตนาการ ตามลำดับ และได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบในการแก้ปัญหา ตามแนวคิดของผู้วิจัย ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ของปัญหา เป็นการพิจารณาปัญหาที่ต้องแก้ไขว่าต้องทำอะไรก่อน อะไรหลัง 2) การเลือกสาเหตุของปัญหา เป็นขั้นตอนเลือกทางที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และทำการทดลองกับทางเลือกนั้นก่อน และเลือกทางที่สมเหตุสมผลที่สุด 3) กำหนดแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสาเหตุต่าง ๆ 4) การแก้ไขปัญหา เป็นการพิสูจน์เรียบร้อยแล้วว่าจะแก้ปัญหาให้สำเร็จอย่างไรผลที่ได้จากการค้นพบจะไปสู่การเกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ความรู้ใหม่

1.3 องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัว คือ 1) ความคิดคล่องแคล่ว 2) ความคิดยืดหยุ่น 3) ความคิดละเอียดลออ และ 4) ความคิดริเริ่ม เนื่องจากผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อความคิดที่คล่องแคล่ว คิดหาคำตอบได้อย่างรวดเร็ว ความคิดยืดหยุ่นโดยการคิดหาคำตอบได้หลากหลาย ความคิดละเอียดลออ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556: 60) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สรุปองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) ความคิดริเริ่ม 2) ความคล่องในการคิด 3) ความยืดหยุ่นในการคิด และ 4) ความละเอียดลออในการคิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Danner (2008, อ้างถึงใน อมรรัตน์ นามบ้านผือ, 2560: 51) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำ

เชิงสร้างสรรค์ด้านศิลปศึกษาในมุมมองของนักศิลปะนี้ นำเสนอคำนิยามความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผ่านการทำงานร่วมกับชุมชน และปฏิบัติตามกรอบแนวคิดสาขามานุษยวิทยา พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาเกิดขึ้นจากประสบการณ์แสดงออกได้ถึงวิธีการสอน ในการดำเนินชีวิตกระบวนการสร้างความเป็นผู้นำ และความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับความหมายช่วยให้นักศึกษาเข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าว และความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำความคิดเชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาศิลปะเป็นสะพานเชื่อมต่อระหว่างความคิดสร้างสรรค์ และการเป็นผู้นำจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์

1.4 องค์ประกอบด้านจินตนาการ พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ 1) การใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา 2) การคิดเชิงอนาคต และ 3) มีอารมณ์ขันในการทำงาน เนื่องจากผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา การคิดเชิงอนาคต และมีอารมณ์ขันในการทำงาน ผู้บริหารที่มีอารมณ์ขันในการทำงานจะทำให้ไม่มีความตึงเครียด มีความผ่อนคลายในการคิด และการทำงานก็มีแต่ความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ ไชยชนะ (2563: 171) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) จินตนาการ และ 3) ความยืดหยุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สไบแพร สัพโส (2562: 160) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของจินตนาการ ดังนี้ 1) คิดใหม่ 2) การคิดเชิงอนาคต 3) อารมณ์ขัน และ 4) สติปัญญา และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kaminker (2011: 57) อธิบายองค์ประกอบของจินตนาการ ประกอบด้วย 1) อารมณ์ขัน (Humor) อารมณ์ขันจะทำให้เป็นคนมีความสุข ความมีอิสระนำไปสู่จินตนาการที่สร้างสรรค์ และ 2) สติปัญญา (intelligence) สติปัญญาที่เป็นเลิศเหนือกว่าปกติธรรมดา นำไปสู่การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

1.5 องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ 1) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 2) การสร้างวิสัยทัศน์ และ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ เนื่องจากองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ในด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างวิสัยทัศน์ ตลอดจนถึงการสื่อสารทำความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและปฏิบัติจริงโดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ ไชยชนะ (2563: 171) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) จินตนาการ และ 3) ความยืดหยุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา ปะกิกา (2560: 143-147) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ (Vision) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaccaro & Banks (2004: 367-380) นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวชี้วัดการมีวิสัยทัศน์จากผลการศึกษาพฤติกรรมไว้ว่าจะต้องมี 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวกตั้งแต่ 0.83-1.00 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 68.18 df เท่ากับ 62 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df เท่ากับ 1.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องน้อยกว่า 2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่า p เท่ากับ 0.27 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องมากกว่า 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่า 0.98 และ 0.95 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่า CFI มีค่าเท่ากับ 0.99 มากกว่า 0.95 แสดงว่าโมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องเชิงประจักษ์ ค่า RMR มีค่า 0.003 มีค่าต่ำกว่า 0.08 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนรากที่สองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.02 ซึ่งระดับการยอมรับคือน้อยกว่า 0.06 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สไบแพร สัพโส (2562: 160) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนา

ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่าโมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมียุทธศาสตร์สำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านความยืดหยุ่น ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการ และด้านวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริดา แพงไทย (2562: 3,304-3,308) ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มี 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 1.1) การสร้างวิสัยทัศน์ 1.2) การสื่อสารวิสัยทัศน์ 1.3) การสร้างแรงบันดาลใจ 2) ด้านผู้นำของผู้นำ 2.1) ความตระหนักรู้วัฒนธรรมและบรรยากาศ 2.2) ความสามารถด้านเทคโนโลยี 2.3) ความสามารถทางสติปัญญา 3) ด้านคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3.1) สร้างสรรค์นวัตกรรม 3.2) ประยุกต์ใช้นวัตกรรม 3.3) ความท้าทาย 3.4) ความยืดหยุ่น และจินตนาการ ผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ ระหว่าง 0.57-0.95, $p = 0.07$, GFI = 0.99, AGFI = 0.95, RMSEA=0.04 แสดงว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่ามี 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบวิสัยทัศน์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบจินตนาการจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบความยืดหยุ่น จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบกรแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดองค์ประกอบหรือกำหนดนโยบาย สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นตัววัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบซึ่งเชื่อได้ว่าองค์ประกอบเหล่านี้ มีความตรงเชิงเนื้อหาของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ดังนั้นจึงควรนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปเป็นแนวทางในการประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน และจัดทำแผนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่จะรับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนพระราชทาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา โดยศึกษาตามขนาดของโรงเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอื่น เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ

2.3 ควรนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เหล่านี้ไปทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผู้บริหาร ให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). รายชื่อนักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จารินี สิกุลจ้อย. (2557). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- จุฑามาส ชุ่มห้วน. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลีเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด และสุรทอง ศรีสะอาด. (2552). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กทม.: ประสานการพิมพ์.
- พัฒน์วงศ์ ดอกไม้. (2560). อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุโขทัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2555). ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มณฑาทิพย์ เสยงคะ. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยงยุทธ ไชยชนะ. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 14(2), 165-175.
- รัชณีเพ็ญ พลเยี่ยม. (2560). การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research). มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- วัฒนา ปะกิดา. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิธดา แสงไทย. (2562). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 6(7), 3,304-3,308.
- สไบแพร สัพโส. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ ศักดิ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพพัชรา ชิมเจริญ. (2556). โครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). *จะปฏิรูปการศึกษาให้เกิดผลจริงได้อย่างไร รายงานเรื่องภาวะการศึกษาไทย ปี 2552-2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- อมรรัตน์ งามบ้านผือ. (2560). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยม ศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Kaminker, J. P. (2011). *The Leadership Factor*. London. United Kingdom: Collier Macmillan.
- Likert, R. (1976). *New way and Managing Conflict*. NewYork: McGraw-Hill.
- Parker, J. P. and Begnaud, L. G. (2004). *Developing Creative Leadership*. New Hampshire: ortsmouth.
- Sousa, D. (2003). *The Leadership brain: How to lead today's schools more effectively*. Thousand Oaks: Sage.
- Stoll, L. and Temperley, J. (2009). Creative leadership theme. *Journal of Management in Education*, 23(1), 12-18.
- Ubben, G. C., Hughes, L. W. and Norris, C. J. (2010). *The Principal: Creative Leadership for Excellence in Schools* (7th ed.). Boston: Pearson.
- Zaccaro, S. J. and D. Banks. (2004). Leader Visioning and Adaptability: Bridging the Gap Between Research and Practice on Developing the Ability to Manage Change. *Human Resource Management*, 43(4), 367-380.